

RAZINE KLASIFIKACIJE

Klasifikacija usmenih lirskih pjesama s obzirom na zapis i primjenu

SAŽETAK

Hipoteza je ovoga rada da se klasifikacijom usmenoknjiževnih oblika, posebno usmenih lirskih pjesama, može baviti na različitim razinama uzimajući u obzir činjenicu da načela klasifikacije nisu drugo do konvencije, ali ne i proizvoljne konvencije. Stoga taj problem zahtijeva obradu i sa *književnoteorijskoga aspekta*, ali i posve ravnopravno, s *folklorističkoga aspekta*. Polazeći s tih dviju pozicija, nastoji se predložiti klasifikacijski sustav podjele koji bi mogao poslužiti i u posve praktične svrhe, u kompjutorskoj katalogizaciji, ali i u daljnjem proučavanju pa i interpretaciji pojedinih pjesama. Izlaz je potražen u kompromisu književnoteorijskih i folklorističkih kriterija, te se predlaže podjela usmenih lirskih pjesama na *razini zapisa teksta* pjesme i na *razini primjene*.

Na *razini zapisa* istaknut ćemo: a) *zapis verbalnog teksta* pjesme kod kojeg je *struktura* lirske pjesme temeljno univerzalno svojstvo koje će objediniti: *temu* kao sloj jedinstva značenja djela i sloj načina *obrade teme* koji će uključiti pristup obradi teme, zatim kompoziciju, a unutar nje: versifikaciju, način oblikovanja pojedinih pjesama s obzirom na opseg, te način oblikovanja pjesama s obzirom na kompozicijske postupke; b) *zapis glazbenog izričaja* koji obuhvaća metroritamske strukture, melostihove, melostrofe i folklorističke partiture.

Na *razini primjene* istaknut ćemo *namjenu* kao temeljno univerzalno svojstvo koje će objediniti slojeve običajnih i neobičajnih pjesama, te *izvođenje* koje će objediniti interpretiranje glasom (pjevanje, govor), interpretiranje glasom uz instrumentalnu pratnju, interpretiranje glasom uz pokret (ples), te interpretiranje s obzirom na prezentaciju.

Nakon provedene klasifikacije u predloženim razinama vidjet ćemo prepletanje slojeva iste razine, te prepletanje slojeva različitih razina, čak štoviše, te će dvije predložene razine upućivati i na treću - na kontekst, koji nismo mogli izravno uključiti u klasifikaciju. Napokon, ta će prepletanja upozoriti na *izvedbu u cjelini*, shvaćenu kao kompleksan pojam koji objedinjuje sve navedene razine.

Dakle, naš će postupak u klasifikaciji usmenih lirskih pjesama razlikovati poetski kriterij (realiziran u podjeli na prvoj razini) od kriterija životne primjene, odnosno izvedbenih kriterija.

Podjela je, čini se, primjerena analiziranoj građi, bez iluzije o njezinoj univerzalnoj primjeni i iscrpnom opisu.